

Mariin chvalozpěv

Čtení: L 1, 26-56

Základ kázání: L 46-55

Benjamin Roll, 11. 12. 2022, ČCE Kliment

Milí přátelé, základem dnešní promluvy je ten závěrečný Mariin chvalozpěv z dnešního čtení, který bude do kázání vstupovat po jednotlivých částech v podání našich klimentských hudebníků dle Johana Davida Heinichena.

„Velebí duše má Pána (=Hospodina), a zajásal duch můj v Bohu, zachránci mém.“

Marie je na počátku těhotenství. Je v očekávání. Je v naději. Teprve před pár dny se rozhodla přijmout úkol, který jí svěřil sám Bůh skrze Gabriela.

Gabri-el to doslova znamená Síla Boží. Síla, která zahání strach, osvětluje dění a ohlašuje Boží přijetí i Boží nabídku. Nabídku, které Maria přes počáteční pochybnost svobodně a aktivně přitakala. A nyní jde navštívit svou starší příbuznou. Vyhledat její oporu a její rady, sdílet zkušenosti. Přišla svědčit o radostné novině a když si všimneme časových údajů, tak vidíme, že tam Maria přišla přečkat svůj těžký první trimestr a podpořit Alžbetu v těžkém posledním trimestru.

Marie v tuto chvíli jistě nevěděla úplně o všem, co ji čeká, ale svou nelehkou situaci musela plně prožívat. Věděla do jak nejistého podniku se vrhá. Přesto důvěřovala, že to s ní Hospodin myslí dobře. Věřila mu, a proto se radovala. Mariina duše velebí Pána. Duše-psýché, to v biblickém pojetí není nějaká od těla odtržená éterická substance. Duše, to je celá naše bytost, celý náš život, naše já. Marie celou svou bytostí velebí Hospodina – Boha Izraele.

Velebí – řecky **megalynei** – slyšíme tam tu velikost. Je to mega! Marie (doslovně přeloženo) Boha zvětšuje. Chce tím vyjádřit nevyjádřitelné, totiž, že to, co nazýváme slovem Bůh, je ještě víc, a ještě větší, než si dosud dokázala představit. Její zkušenost to dosvědčuje. Vždyť ten Nedosažitelný a Největší se má stát člověkem a narodit se zrovna jí. Marie uvěřila, že v tom svém nelehkém úkolu, ve svém „outěžku“ poznává *to, nad co nic vyššího nelze myslet*. Zakusila, že je *uchopena tím, co se každého z nás bezpodmínečně týká*. Poznala zcela osobní přijetí, ve kterém je zároveň zjeven smysl celého světa. A tak Mariin duch zajásal v Bohu! Duch – pneuma – ta nehlubší část osobnosti, která je schopná vlastního

přesahu, jása v Bohu, zatímco Bůh sám se pomalu stává člověkem v Marii. A Marie se raduje, protože v Bohu poznala svého zachránce, spasitele a ví, že právě jako zachránce bude Bůh přítomen v jejím synu. Proto své dítě pojmenuje Ježíš – Jehošua totiž znamená: Hospodin je záchrana.

„Velebí duše má Pána a zajásal duch můj v Bohu, zachránci mém.“

Heinichen: Magnificat I.

Marie dál chválí Hospodina:

„neboť pohlédl na ponížení služebnice své. Hle, vždyť od teď mě budou pokládat za šťastnou všechny generace, neboť mi učinil veliké věci. A svaté je jméno jeho, a slitování jeho ke generacím a generacím, těch bojících se jeho.“

Marii opravdu nečeká lehké období. Lukáš o tom nepíše, ale z Evangelia podle Matouše víme, jaké těžkosti ta zpráva, že Marie otěhotněla před svatbou, způsobí. Jak to jejímu snoubenci Josefovi nedá spát, a i když nakonec i on přitaká Božímu úkolu, tak tím trápení nekončí. Těhotenství není žádná sranda ani dnes pro bohaté Evropany se vši lékařskou péčí a blahobytem. Představme si tedy, co to muselo být za úděl pro chudou sotva dospělou Židovku v době římské okupace. A krom toho těhotnou Marii čeká asi 150 Km dlouhá cesta z Nazareta do Betléma, kam ji s sebou Josef táhne kvůli říšskému sčítání lidu. Do Betléma, kde porodí dítě, aniž by měla alespoň střechu nad hlavou a místo dětské postýlky ho položí někam do žlabu. A aby toho nebylo málo, čekala celou rodinu krátce po porodu emigrace do Egypta kvůli pronásledování.

Ví Marie alespoň zlomek těch těžkostí? Víme o nich my, když si romanticky vyprávíme o Vánocích a jak Marie čekala děťátko? Že jí bylo asi furt špatně, mávaly s ní hormony, měla strach z každého záškubu v břiše, otékaly jí nohy, čelila posměškům okolí...

Co všechno se myslí tím *ponížením*, o kterém Marie mluví? Hanba, která jí jako mladé nesezdané dívce hrozila? Ohrožení, které ji čekalo...a které stále až do dnešních dní v různých podobách zasahuje ženy v celém tom našem až příliš mužském světě? Nepochopení, se kterým my muži hledíme na ženská trápení?

V tom svém *ponížení* Marie najednou zakusila, že na ni Někdo *pohlédl* s opravdovým pochopením, že k ní někdo přišel a bezpodmínečně přijal. Nijak netlačil, ale nabízel. Marie zakusila, že je zahrnuta Boží milostí a rozhodla se ji přijmout. Přijala ji nejen jako dar. Přijala ji jako závazek, jako úkol. Chce být *služebnicí Páně*. A navzdory svému trápení, těžkostem, hanbě i chudobě,

navzdory prchání přes hranice, navzdory tomu, že v budoucnu svého syna často nepochopí, a nakonec na vlastní oči uvidí, jak ho krutě zavraždí – navzdory tomu všemu Marie prohlašuje, že jí budou *blahoslavít* všechna pokolení, všechny národy. Tím neříká, že by si přála být oslavována nebo uctívána. Blahoslavít, to je spíš něco jako blahopřát. Blahoslavít Marii znamená považovat ji za blaženou, pokládat ji za šťastnou. A oslavovat to její blaho. To, co se jí událo. Ano – navzdory Mariinu utrpení jí celý svět již po více než 100 generací považuje za požehnanou a šťastnou ženu. Neboť ze všech lidí na světě zakusila tu největší možnou Boží blízkost.

Učinil jí totiž veliké věci. Když se ve Starém zákoně mluví o tom, že Hospodin „*učinil veliké věci*“, vztahuje se to k vysvobození z egyptského otroctví (Dt 10,21; 2S 7, 23). Marie tak svou zatím ještě velmi osobní a soukromou zkušenost Alžbětě popisuje stejnými slovy, jakými se mluvilo o vůbec nejvýznamnější události izraelských dějin. V Mariině dítěti má znovu přijít osvobození, záchrana, milosrdenství, slitování. Ale tentokrát již nejde jen o jednorázové vysvobození jedné izraelské skupinky, ale o finální vysvobození celého lidstva, všech národů a generací, které ještě přijdou:

„neboť pohlédl na ponížení služebnice své. Hle, vždyť od teď mě budou pokládat za šťastnou všechny generace, neboť mi učinil veliké věci. A svaté je jméno jeho, a slitování jeho ke generacím a generacím, těch bojících se jeho.“

Heinichen: Magnificat II.+III.

A Mariin chvalo zpěv pokračuje:

„Učinil sílu svou paží, rozhání pyšné myšlením srdce jejich. Svrhává mocnáře z trůnu, a vyvyšuje ponížené. Hladové nasycuje dobrem, a bohaté propouští prázdné. Ujímá se Izraele, svého děcka, byv si vzpomenuł na slitování, jak mluvil k otcům našim, Abrahamovi a semenu jeho po (celé) věky.“

Marie zakusila na vlastní kůži, jak se projevuje Boží moc. Z chudé, nesezdané, neznámé a bezvýznamné Židovky je matka krále. Krále, který se narodí jako bezdomovec na útěku a zemře potupnou popravou. Krále, který vládne jinak. Krále, jehož království není založeno na utlačování, intrikách, politikaření, vojenské moci ani na přesných paragrafech a řízení druhých. Boží království, o kterém bude Ježíš kázat a které bude zpřítomňovat, staví na hlavu naše představy o uspořádání světa a převrací mocenské struktury. Ježíš sice není

politik, ale to, co přináší je bytostně politické. Je to radikální změna společenského řádu. Radikální změna, to znamená změna kořenů, změna základů. Změna podstaty toho, jak náš svět lidsky funguje a jak je řízen.

Marie na sobě zakusila, jak se projevuje Boží moc a prorocky vyhlíží tuto Boží proměnu společnosti. Konec bezpráví a konec nerovnosti. Propůjčuje si k tomu slova z bojového zpěvu makabejských válečníků, jejichž statečnost se připomíná během chanuky. Ale i jejich přístup je v nové realitě překročen. Mariin syn nebude svou vládu prosazovat násilím. Ano Hospodin plní zaslíbení, která dal svému služebníku (vlastně doslova dítěti), tedy lidu Izraele. Právě v Izraeli projeví svou velikost, moc a spravedlnost. Podstatou Boží velikosti je však sklonění se na lidskou úroveň. Podstatou Boží moci je služba a láska ke každému člověku. Podstatou Boží spravedlnosti je milosrdenství, slitování, a to ne pouze nad lidem Izraele, ale skrze něj nad lidem celého světa.

„Učinil sílu svou paží, rozhánil pyšné myšlením srdce jejich. Svrhává mocnáře z trůnu, a vyvyšuje ponížené. Hladové nasycuje dobrem, a bohaté propouští prázdné. Ujímá se Izraele, svého děcka byv si vzpomenu na slitování, jak mluvil k otcům našim, Abrahamovi a semenu jeho po (celé) věky.“

Heinichen: Magnificat IV.+V.

„Velebí duše má Pána, a zajásal duch můj v Bohu, zachránci mém.“

Marie je na počátku těhotenství. Je v očekávání. Je v naději. A právě jako taková je vzorem všech křesťanů. Nosí Krista pod srdcem. Pro něj se rozhodla, pro něj žije. K němu upíná své osobní naděje, ale i naděje celého světa. Na něj ukazuje, a ne na sebe. O něj jí jde, a ne o vlastní prospěch.

Víra je zvláštní „jiný stav“. Kristus již je s námi přítomen, a přece přijde až za čas. Musíme vyčkávat a občas nás zahltní obavy i nejistota, a přece je jasné, že nemáme jen pasivně čekat s rukama v klíně. Stejně jako těhotenství není žádná pasivní činnost, ale aktivní poslání. Nosit Krista pod srdcem, respektive v srdci, chce naše svobodné přitakání, náš aktivní život, naše aktivní svědectví a radostný zpěv. Je to často břímě, ale převážně radost a osvobození. *„Neboj se, vždyť u Boha není nic nemožného.“*

„Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jako byla na počátku, i nyní, i vždycky, i na věky věků.“ Amen

Heinichen: Magnificat VI.